

Rehabiliteringsfabrik för svårt handikappade

Olle Höök

HENRY VISCARDI: *Ge oss bara verktyg!* Rabén & Sjögren 1967. 216 sid. Kr 16: 50.

Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering vid Göteborgs universitet, recenserar här en på svenska nyutkommen bok om Viscardi rehabiliteringsanläggning i USA — en pionjärverksamhet, som gjort det möjligt för även svårt handikappade människor att utföra högst produktivt arbete.

För den som reser till USA för att studera olika rehabiliteringsinstitutioner brukar vanligen Viscardis anläggning: "Division of Abilities Inc." utgöra en av de fasta punkterna i reseprogrammet. Henry Viscardi, som nu är några år över 50, föddes med två korta stumpar i stället för ben. Sina första sju år tillbringade han på olika sjukhus. Han går nu med välgjorda proteser. Han har gjort en utomordentligt förnämlig insats inom rehabiliteringsfältet i USA med ett konstruktivt nydaningsarbete, där målsättningen varit, att även svårt handikappade människor skall få möjlighet att utföra ett arbete, känna sitt egenvärde och bli produktiva enheter i samhället.

En fabrik för 400

Jag hade förmånen att se denna avdelning i början på 60-talet i sina då relativt nybyggda lokaler. Den ligger en knapp timmes resa från New York invid köpingen Albertson. Själva anläggningen är närmast att likna vid en stor specialbyggd verkstad med sysselsättning för omkring 400 människor.

Vad som var påfallande när man kom in var, att hela fabriksutrymmet låg i ett plan. Det fanns inte ett trappsteg. I de förskjutningar i plan som dock fanns, var lutningsvinklarna obetydliga och kunde lätt forceras för rullstolskörande människor. Alla dörrar var tillräckligt vida för att tillåta pas-

sage av rullstolar. En del av de vanligaste dörrarna mellan fabriken och utåt kunde lätt öppnas och stängas automatiskt. I korridorerna fanns telefonhytter i form av telefonbur under vilken man körde in rullstolen. Dricksfontänerna fanns i två olika höjder: För rullstolsindivider och för dem som gick på kryckor och hade svårt att böja sig. Toalettutrymmen var väl tilltagna med handfat och speglar i lämplig höjd för rullstolspatienter. Arbetslokalerna var tämligen ljusa, varje verksamhetsart för sig. Huvudsakligen utfördes finmekaniska arbeten och monteringsarbeten etc.

Centrum för rekreation, forskning och rehabilitering

Man hade 1961 invigt en stor byggnad till denna fabrik, som kostat 1/2 milj. dollars och var centrum för rekreation, forskning och rehabilitering. Detta centrum innehöll dels gymnastiksal, swimmingpool, bowlingbana, klassrum, musikrum, hobbyrum, laboratorier och små sammanträdesrum.

Det fanns läkare anställda i företaget, som dels undersökte vederbörande arbetare innan han anställdes, dels kunde stå till tjänst vid speciella medicinska problem under några timmar i veckan. För att arbetarna ej skulle förlora arbetsdagar fanns dessutom möjligheter till tandläkarbehandling under arbetstid. Man hade för avsikt att

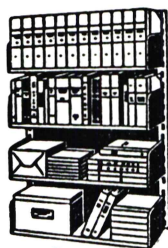
sätta i gång medicinskt forskningsarbete bl.a. med telemetrisk metodik för undersökning av hjärtpatienter under fysiskt tyngre arbete.

För att antagas som arbetare fordrades det förutom en viss grad av invaliditet, att vederbörande själv önskade arbeta. Någon arbetsprövning utfördes vanligen ej. Ibland användes ett psykologiskt test, som närmast gick ut på att se huruvida invaliden själv accepterade sin invaliditet. Detta test ansågs dock ej som särskilt betydelsefullt. Den administrativa ledningen låg hos Ray Leizer, själv handikappad efter krigsskada med stålкроkar i stället för händer. Leizer var av den uppfattningen, att ett samtal under någon timme gav ett ganska klart besked om den fortsatta prognosen visavis möjligheten till produktivt arbete för vederbörande klient, under förutsättning att detta gjordes av någon av de vana industripsykologerna eller arbetsledarna. En provtid på tre månader föregick anställningen. Klarades denna utan allt för mycket bortovaro och med hygglig arbetskapacitet, anställdes vederbörande, även om det förelåg svårt handikapp.

De bioteknologiska synpunkterna på arbetsställningar etc. voro väl beaktade. Specialgjorda stolar med individuellt utförda fot- och ryggstöd fanns för både långa och korta.

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparrings

Försäljningsavd.:

KARLAV. 89 - STOCKHOLM Ö
Tel. 67 36 50, 67 76 75, 67 76 81

Produktion för 2,1 milj dollars

Om någon kände sig speciellt uttröttad av ett visst arbete, kunde arbetsledare utbildade i ergonomi undersöka problemet, varvid vanligtvis anordningar kunde göras som underlättade arbetet. Invaliderna, som hade gångbesvär, tillrättades huvudsakligen att använda rullstol, även om de kunde gå med kryckor. Anledningen härtill var att kryckgången tröttnade för mycket, att olycksfallsrisken ökade. Jag fick siffrorna för fabriakens omsättning från år 1958—59 (även då 400 arbetare).

Arbetarna producerade för ett värde av 2,1 milj. dollars. Lönerna uppgick till 1,2 milj. dollars. Såvida dessa arbetare skulle leva på försäkringar och icke arbeta skulle det kosta samhället c:a 660 000 dollars.

Ett annat förhållande, som var värdefullt att känna till och som skiljer Sverige från USA, är att donationer för uppförande av vissa allmännyttiga inrättningar är direkt skattefria. Detta har givetvis i hög grad underlättat utbyggnaden av denna märkliga institution.

Denna socialmedicinskt intressanta verksamhet kunde här i USA uppenbarligen genomföras tack vare en utomordentligt entusiastisk och skicklig ledning. Kanske bör också tilläggas det förhållandet, att praktiskt taget alla invalider redan vid början av sin anställning har en klart angiven motivation till förvärsarbete.

Av medicinska undersökningar, som utförts på klientelet kan bl.a. nämnas arbeten rörande kroppsarbete i relation till hjärtsjukdom. Cardiologen Slipyan har här arbetat tillsammans med industriläkare. I sammanfattningen (JAMA) framhölls bl.a.: "Ofta är skadeverkningarna av den psykologiska och emotionella stress, som en patient utsätts för som resultat av illa övertänkta inskränkningar i hans arbetsliv, faktiskt större än de skadeverkningar, som är en direkt följd av hjärtåkomman".

En rad ergonomiska undersökningar har också gjorts över handikappade människors arbete med olika typer av maskiner, varvid maskinerna kunat ändrats och anpassats till individen.

Det är glädjande, att Henry Viscardis bok: "Give us the Tools" nu föreligger på svenska.